

Open brief aan ministers van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit

“Geef aandacht aan boerenfamilies.”

Geachte ministers Adema en Van der Wal,

Als vervolg op het advies van de heer Remkes hebt u recent uw plannen voor het uitkopen van agrarische bedrijven in de buurt van natuurgebieden gepresenteerd. U wilt mogelijk enkele duizenden bedrijven uitkopen en desbetreffende boeren daarvoor tot 120% van de bedrijfswaarde betalen. Met deze voorgestelde maatregel wilt u openingen bieden voor een landbouwakkoord met perspectieven voor zoveel mogelijk partijen.

In deze open brief vragen wij u om meer aandacht te hebben voor de boerenfamilies die met uw plannen te maken krijgen. We vragen verder te kijken dan de financiële kant van de zaak.

Uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (2021) blijkt dat bijna 60% van de boeren en tuinders ouder is dan 55 jaar. Circa 16.000 – vaak kleinere – agrarische bedrijven hebben geen opvolger. Het perspectief van deze agrarische families is stoppen met het bedrijf. Voor velen is dit een moeilijke beslissing. Boeren is immers een manier van leven. Om antwoord te vinden op de vraag hoe het leven verder gaat wanneer het boeren ophoudt, hebben veel families hulp nodig.

Boeren is een manier van leven! Hoe gaat het leven verder als het boeren ophoudt?

Ruim 92% van de agrarische bedrijven zijn familiebedrijven. Vaak zijn deze bedrijven al generaties lang in de familie. Een belangrijke kracht van deze bedrijven is zelfredzaamheid; als familie zet je samen de schouders onder het bedrijf en je steunt elkaar als het nodig is. Deze kracht heeft als nadeel dat niet snel om hulp wordt gevraagd als er zich problemen voordoen. Op dit moment komen er uit de praktijk meerdere signalen dat agrarische families stress en psychische problemen ervaren door de voortdurende onzekerheid. Uit onderzoek van LTO en 113 zelfmoordpreventie blijkt dat het aantal zelfdodingen bij boeren stijgt.

We waarderen uw inzet om tot een landbouwakkoord voor de langere termijn te komen, waarin een goed verdienmodel voor boeren en tuinders centraal staat, en dat perspectief moet bieden. Tegelijkertijd is de nabije toekomst voor veel boeren en tuinders onzeker. Is er nog toekomst voor het boerenbedrijf op de grond en in de gemeenschap waarmee ze zich verbonden voelen? Als ze willen of moeten stoppen, hoe zien de regelingen er dan uit? Hoe en waar kunnen ze verder, met of zonder bedrijf? Het zijn grote (levens-) vragen waar veel agrarische families momenteel mee worstelen.

OPROEP

We vragen u in deze open brief om meer aandacht te hebben voor de boerenfamilies zelf. Onze oproep is om elke agrarische familie waarmee gesprekken gevoerd worden over stoppen of opkopen van het bedrijf een *coachingsvoucher* te geven van enkele duizenden euro's. Met behulp van die voucher kunnen ze met onafhankelijke coaches gesprekken voeren over de vragen rond gezin, bedrijf en toekomst.

Eerder ontwikkelde u samen met andere partijen de Agrozorgwijzer. We vragen u dringend om dit initiatief middels de voorgestelde coaching-vouchers een vervolg te geven. U hebt 25 miljard euro geserveerd voor uw stikstofbeleid. Als u 2000 boeren wilt uitkopen en u geeft hen 5000 euro per bedrijf, dan kost ons voorstel 'slechts' 10 miljoen euro. Met minder dan 0,1% van uw stikstofbudget kunt u van grote betekenis zijn aan de spreekwoordelijke keukentafels van de agrarische familiebedrijven.

In onze sector zijn inmiddels verschillende organisaties en coaches op dit gebied actief. Denk aan Zorg om Boer en Tuinder, regionale erfcoaches, professionele agrocoaches, pastorale agrarische coaching, enzovoort. Zij kunnen de voorgestelde gesprekken met boeren, tuinders en hun families voeren, en hen zo tot steun zijn.

We hopen dat u onze oproep wilt overwegen en wensen u veel wijsheid toe bij uw werk.

Hartelijke groet,

Jan Overeem en Wiggele Oosterhoff (voorzitter en beleidsmedewerker Christen Contact Agrarisch), Niels Rook (directeur CGMV agrarisch).

Noot van auteurs:

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

- Jan Overeem, voorzitter Christen Contact Agrarisch (CCA), M. 06 218 77585 E. jaovereem@gamil.com
- Niels Rook, directeur CGMV agrarisch, M. 06-46371631, E. nrook@cgm.nl